

בס"ד. ש"פ ויקהל, פ' שקלים, מבה"ח אדר"שני, ה'תשכ"ה

(הנחה בלתי מוגה)

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים וגו' ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהי לכם קודש שבת שבתון לה'.¹ ומובא בהדרושים² מאמר רו"ל³ (שהובא גם במפרשי התורה⁴) שסמיכת פרשת שבת למלאכת המשכן היא כדי ללמדנו שמלאכת המשכן היא בימות החול דוקא, ולא בשבת. ומהביאורים בזה⁵, דהנה, כללות הענין דמלאכת המשכן הוא שעל ידו נעשית המשכת אלקות מלמעלה למטה להיות ושכנתי בתוכם⁶ [וענין זה בא לאחרי הקדמת עבודת האדם מלמטה למעלה, החל מתרומת המשכן, כמ"ש קחו מאתכם תרומה (מלשון הרמה)⁸, מלמטה למעלה] לה' כל נדיב לבו יביאה גו'. וכדי שתוכל להיות עבודת האדם מלמטה למעלה באופן של אתערותא דלתתא, יש צורך בהקדמת אתערותא דלעילא (הן כדי לעורר את האדם לעבוד עבודתו באתעדל"ת, והן כדי שהאתעדל"ת תעורר ותמשיך את האתעדל"ע)⁹, שזהו הענין דויקהל משה¹⁰. והרי זה ענין של ירידה כו', וכמשל אדם שכותב איזה ענין, שהכתיבה היא ירידה אל האדם, שמצמצם את עצמו לישפל במלאכת הכתיבה כו', אלא שהירידה היא צורך עלי', שעיי"ז ירויח כו'. וכן הוא ענין ההמשכה והירידה מלמעלה למטה באדם העליון במלאכת המשכן, שנמשך המשכת חב"ד [וכמו במלאכת המשכן כפשוטה שהיתה עיי"ז שוימלא אותו רוח אלקים בחכמה בתבונה ובדעת גו'¹¹] בעשיית ותיקון קרשים גשמיים, שהיא השפלה וירידה, אך ירידה זו היא צורך עלי', בכדי שאח"כ יתעלו הקרשים לקדושה, ויהי בהם השראת אלקותו ית', שזהו כללות ענין עבודת הבירורים, לברר ולזכך את העולם ולפעול בו המשכת הקדושה, להיות דירה לו ית'¹². ועפ"ז יובן

(1) ריש פרשתנו (לה, א-ב).

(2) תו"א ותו"ח ריש פרשתנו. אוה"ת שבהערה 5. ועוד.

(3) מכילתא עה"פ.

(4) פרש"י שם.

(5) ראה אוה"ת פרשתנו ע' בקמא ואילך.

(6) תרומה כה, ח.

(7) פרשתנו שם, ה.

(8) ראה אוה"ת תרומה ע' א'שנה ואילך.

(9) ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. שה"ש כב, ב ואילך.

(10) ראה אוה"ת ריש פרשתנו (ע' ב'פה).

(11) פרשתנו שם, לא.

(12) ראה תניא פל"ו.

הטעם שמלאכת המשכן היא בימות החול דוקא, ולא בשבת, כי, ענין השבת הוא העלי' למעלה, ולא ענין הירידה למטה בשביל ענין הבירורים (אפילו לא הירידה לבחי' החכמה שעל ידה נעשה ענין הבירורים, כמאמר הזהר¹³ בחכמה אתברירו), שהרי בשבת בורר אסור¹⁴.

ב) **והנה** ענין העלי' שביום השבת נתבאר גם בד"ה ויקהל משה שבתורה אור¹⁵, בביאור מאמר רז"ל למה נסמכה פרשת שבת למלאכת המשכן כו', שענין השבת הוא הקדמה למלאכת המשכן. ונקודת הביאור בזה¹⁶, שכללות הענין דמלאכת המשכן הוא המשכת אלקות מלמעלה למטה (כנ"ל), אך כיון שהאדם הוא למטה בגוף גשמי, הנה כדי שיוכל לפעול המשכת אלקות מלמעלה, צריך להיות אצלו תחילה ענין העלי' למעלה, שזהו ענין השבת, שאז היא עליית העולמות מלמטה למעלה עד רום המעלות כו'. ולכן הקדים משה רבינו הציווי על השבת לפני הציווי על מלאכת המשכן¹⁷.

ג) **ולהעיר** שאף שבשני הביאורים הנ"ל בטעם סמיכת פרשת שבת למלאכת המשכן מודגש ענין העלי' שבשבת, הרי הם חלוקים זמ"ז. והענין בזה, שענין העלי' דשבת שבגללה קודם הציווי דשבת להציווי דמלאכת המשכן (כמבואר בתו"א), הוא רק עליית האדם שבאה בהקדמה כדי שיוכל לפעול את ההמשכה מלמעלה למטה שע"י מלאכת המשכן, ואילו העלי' דשבת שבגללה לא יכולה להיות מלאכת המשכן (שענינה המשכה מלמעלה למטה) בשבת (כמבואר בהדרושים הנ"ל), היא העלי' שלאחרי ההמשכה והירידה מלמעלה למטה.

ויש להוסיף, שבתו"א הנ"ל נתבאר גם ענין העלי' שלאחרי ההמשכה והירידה מלמעלה למטה, כמבואר שם, שבגמר ותכלית ירידת השפע העליונה (שזהו"ע ההמשכה מלמעלה למטה שע"י מלאכת המשכן), אז הוא בחי' השבת שהיא המנוחה וההסתלקות אל עצמותו כו' [וזהו ענין הציווי דשבת שנאמר למשה בפ' תשא¹⁸, לאחרי הציווי על מלאכת המשכן בפרשיות תרומה ותצוה (ולא כמו בציווי משה רבינו לישראל בפרשתנו, שהקדים הציווי דשבת למלאכת המשכן), שזהו לפי שלא שייך בחי' שבתה

16 תו"א שם פח, ג"ד. וראה גם תו"ח פרשתנו שבב, ב"ג.

17 ראה גם לקו"ש ח"ו ע' 217 (מהתועדות זו).

18 לא, יב ואילך.

13 ראה זח"ב (היכלות) רנד, סע"ב. תניא אגה"ק סכ"ח (קמח, א).

14 טושו"ע ודאדה"ז או"ח סשי"ט. וראה תו"א חיי שרה טו, ג.

15 ריש פרשתנו (פו, סע"ג ואילך).

ואור חוזר רק אם מתחילה נמשך בחי' אור ישר והמשכה מלמעלה למטה כו'ן, והיינו, שנוסף על העלי' דשבת שפועלת עליית האדם בתור הקדמה כדי שיוכל לפעול את ההמשכה מלמעלה למטה שע"י מלאכת המשכן, יש גם העלי' דשבת שבאה לאחרי גמר ההמשכה מלמעלה למטה.

ד) והנה מלבד ענין העלי' שבשבת (בב' אופנים הנ"ל), יש בשבת גם ענין ההמשכה מלמעלה למטה. ומשנת"ל (ס"ב) שענין השבת הוא העלי' למעלה, ולא הירידה למטה, הרי זה רק בנוגע לירידה בשביל ענין הבירורים, שירידה זו אינה שייכת בשבת, אבל יש בשבת המשכת העונג העליון שנפעל ע"י כללות העבודה דימות החול ומתגלה למטה ביום השבת. וכמבואר בלקו"ת ד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת¹⁹ בענין שתי שבתות כהלכתן²⁰, שהן ב' אופני ההליכה שיש בשבת, הן ההליכה מלמטה למעלה, שזהו"ע העלי', והן ההליכה מלמעלה למטה, שזהו"ע גילוי והמשכת העונג העליון למטה²¹.

ה) וע"פ האמור לעיל, יש להוסיף ולקשר סיום התורה אור עם התחלת הלקוטי תורה²² (ספרי החסידות של רבינו הזקן שבאים לאחרי ספר התניא, תושב"כ של תורת החסידות²³). ובהקדים, שאף שלאמיתו של דבר הם ספר אחד שנחלק לשני חלקים רק מצד טעמים חיצוניים לכאורה²⁴, הרי רואים בפועל ששני החלקים נכתבו בסגנון שונה, ונקראים בשמות שונים, והרי שמא מילתא היא²⁵. ובענין זה רואים דבר פלא, שהספר תורה אור מסתיים בדרושי פרשת ויקהל [בסוף הספר ישנם אמנם דרושים על מגילת אסתר, אבל זהו ענין בפני עצמו, כמובן ממ"ש בדף השער: "דרושים על שני חומשי תורה בראשית שמות, וגם דרושים לחנוכה .. ומגלת אסתר", אבל ה"דרושים על שני חומשי תורה בראשית שמות" מסתיימים בפרשת ויקהל], ואילו דרושי פרשת פקודי הם (לא בתורה אור, אלא) בלקוטי תורה. ולכאורה, כאשר מחלקים ספר לשני חלקים, מתאים יותר שהחלוקה תהי' בין שני חומשים (ספרים), וכמו שבס"ת יש הפסק ד' שיטין בין חומש לחומש²⁶, אבל אין מקום שתהי'

19) בשלח ב, ג (וראה גם אוה"ת בהר ע' (המו"ל).

20) שבת קיח, ב. (23) ראה אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ (תרכט).

21) ח"ד ע' רסא.

22) שבת קיח, ב.

23) ראה גם תו"ח פרשתנו שצג, סע"ב (24) ראה אגרות-קודש שם ע' תקס ואילך. נדפס בהוספות לתו"א הוצאת קה"ת.

24) ראה גם תו"ח פרשתנו שצג, סע"ב (25) ראה ברכות ז, ב. יומא פג, ב.

25) ראה בהשיחה שלאחרי המאמר (לקמן (26) שו"ע יו"ד סרע"ג ס"א.

26) ראה בהשיחה שלאחרי המאמר (לקמן (306 ואילך) ע"ד סיום הדפסת הלקו"ת

החלוקה בין שתי פרשיות באותו חומש, ובפרט בין פרשיות ויקהל ופקודי, שברוב השנים ה"ה מחוברות. ופלא גדול יותר²⁷, שהתחלת הלקוטי תורה היא (לא בדרושי פ' פקודי, אלא) בדרושי פ' בשלח, שהיא כמה פרשיות לפני פ' ויקהל (שבסיום התורה אור), ובפרט שדרושי פ' בשלח ישנם גם בתורה אור, ולכאורה אין מקום לחלק פרשה אחת באופן שכמה דרושים יהיו בתורה אור וכמה דרושים יהיו בלקוטי תורה. והנה, אף שלא שמעתי טעם על ענין זה, הרי רואים שיש המשך בין סיום התורה אור להתחלת הלקוטי תורה, כי בדרושי פרשת ויקהל שבסיום התו"א מדובר אודות ענין השבת, הן בנוגע לענין העלי' מלמטה למעלה והן בנוגע לענין ההמשכה מלמעלה למטה, ובהמשך לזה, הנה גם התחלת הלקו"ת בד"ה כי ה' נתן לכם השבת היא בב' ענינים הנ"ל שישנם ביום השבת²⁸.

(ו) **ויש** להוסיף, שיש גם המשך בין דרושי מגילת אסתר שבסיום התו"א עם התחלת הלקו"ת. דהנה, המאמר האחרון בדרושי מגילת אסתר שכתו"א הוא ד"ה ובזה הנערה באה וגו'²⁹, ומבאר רבינו הזקן³⁰ ש"ובזה היינו העמוד שבין געה"ת לגעה"ע שבו ועל ידו עולים הנשמות מגעה"ת לגעה"ע, וזהו פי' באה אל המלך²⁹ .. וענין העמוד הוא בחי' ביטול, שכל עלי' אי אפשר להיות כי אם ע"י ביטול בתחלה .. וז"ש³¹ ג"כ באסתר לא בקשה דבר כו", כיון שהיתה בתכלית הביטול [ולהעיר, שהביטול דבחי' העמוד הוא לא רק לאחרי סילוק הנשמה מהגוף, אלא יכול להיות גם בנשמה בגוף, וכמובן ממ"ש באסתר לא בקשה דבר גו', שענין זה הי' בהיותה נשמה בגוף]. וגם במאמר הראשון בלקו"ת, ד"ה ראו כי ה' נתן לכם השבת, מדובר אודות העלי' מגעה"ת לגעה"ע ע"י נהר דינור המפסיק ביניהם שצריך לטבול בו (ענין הביטול³²) כדי לשכוח התענוג שבגעה"ת בבואו לגעה"ע כדי שלא יבלבלנו שם³³.

(יחזקאל טז, ז), ששייך לחג הפסח (משיחת

ש"פ פקודי).

(29) אסתר ב, יג.

(30) ק, סע"ב.

(31) אסתר שם, טו.

(32) ראה תו"א מקץ לא, א. המשך תרס"ו

ע' טו.

(33) א, ד.

(27) ראה גם לקו"ש חכ"ו ע' 386.

(28) ויש להוסיף ולהעיר גם בנוגע לדרוש

השני בתו"א פ' ויקהל, שהוא דרוש לפסח,

כמ"ש בדף השער: "דרוש אחד לפסח

בפרשת ויקהל" — שיש לקשרו עם ד"ה אלה

פקודי שבהמשך הלקו"ת דספר שמות, ששם

(ד, ד) נתבאר הפסוק רבבה כצמח השדה

נתתיך ותרבי ותגדלי ותבואי בעדי עדיים